עירובין פב:

כמה הוא שיעורו?

" מתני' כמה הוא שיעורו מזון שתי סעודות

2 סעודות = שיעור עירוב

1 ר' יוחנן בן ברוקה ככר בפונדיון · שלב אחר שלב

" ר' יוחנן בן ברוקה אומר מככר בפונדיון מד' סאין בסלע

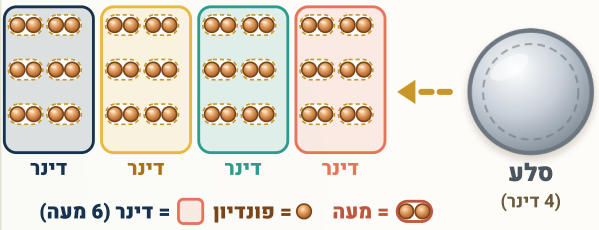
סלע = 48 פונדיון

רש"י: נמצא סלע מ"ח פונדיונין

48 = 2 × 6 × 4 — 4 דינר · כל דינר 6 מעה · כל מעה 2 פונדיון

רש"י: "ו' מעות לדינר, מעה שתי פונדיונין, נמצא דינר י"ב פונדיונין, נמצא סלע מ"ח פונדיונין"

סלע = 4 דינר (זוז) · דינר = 6 מעה · מעה = 2 פונדיון

4 סאין = 24 קב

רש"י: וסאה ו' קבין לד' סאין כ"ד קבין

24 = 6 × 4 קב · **48** = 2 × 24 חצאי קב

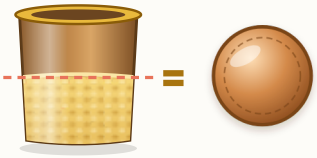
סאה = 6 קב · **חצי קב = פונדיון**

פונדיון = ½ קב קמח

רש"י: הרי מ"ח חצאי קבין חצי קב לפונדיון

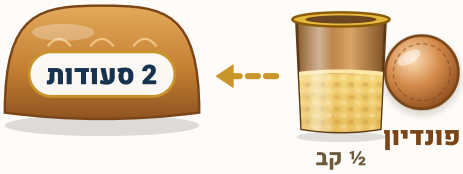
½ = 48 ÷ 24 קב לפונדיון

ככר בפונדיון = ½ קב

רש"י: ככר הלקוח מן הנחתום בפונדיון

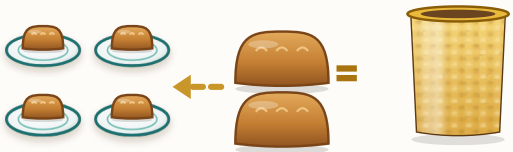
12 = 2 ÷ 24 ביצים בככר (קב = 24 ביצים)

ככר = 2 סעודות ← 4 לקב

"ארבע סעודתא לקבא" רש"י: השתא ס"ד חצי קב הוי שתי סעודות

4 = 2 × 2 סעודות לקב

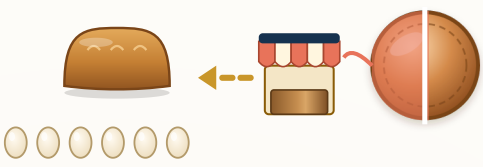

חצי לחנוני ← ככר = ¼ קב = 6 ביצים

"צא מהן מחצה לחנוני"

רש"י: נמצא ככר בפונדיון רובע קב והן ו' ביצים

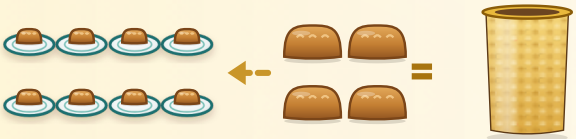
¼ = ½ × ½ · **6** = 4 ÷ 24

סעודה = 3 ביצים ← 8 לקב

"ולמר תמני"

3 = 2 ÷ 6 · **8** = 3 ÷ 24 סעודות לקב

ע"י מאיר מרדכי בערקאוויטש MEYER0554@GMAIL.COM

2 ר' שמעון שתי ידות לככר · שלב אחר שלב

"ר"ש אומר שתי ידות לככר משלש לקב" | "רש"י: ממעט משיעור ואומר תשע סעודות יש לקב"

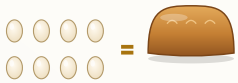
1 ככר משלש לקב = ⅓ קב

רש"י: נמצאת ככר השלימה שלישית הקב

1 ÷ 3 = ⅓ קב לככר

2 ככר = 8 ביצים

24 ÷ 3 = 8 קב = 24 ביצים

3 שתי ידות (⅔ ככר) = 2 סעודות

"שתי ידות לככר" | רש"י: וב' ידותיה הוו שתי סעודות

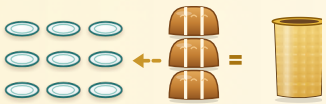
⅓ + ⅓ = ⅔ ככר

4 סעודה = ⅓ ככר = 2⅔ ביצים

⅓ = 2 ÷ ⅔ · 2⅔ = 3 ÷ 8

5 9 סעודות לקב

"תשע סעודתא לקבא" | רש"י: תשע סעודות יש לקב

9 = 3 × 3 כברות × סעודות

ריב"ב מול ר"ש	עם "צא מחצה לחנוני"	
	ר' יוחנן בן ברוקה	ר' שמעון
גודל הככר	~~½~~ ¼ קב · 6 ביצים	⅓ קב · 8 ביצים
ביצים לסעודה	~~6~~ 3	2⅔
סעודות לקב	~~4~~ 8	9

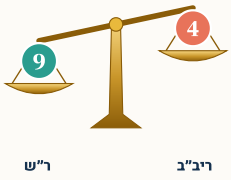
"וקרובים דבריהן להיות שוין" 9 ≈ 8

3 הקושיא: "וקרובים דבריהן"?! מי דמי

" תנא וקרובים דבריהן להיות שוין"

" מי דמי דר"י ארבע סעודתא לקבא דר"ש תשע סעודתא לקבא"

ריב"ב 4 סעודות לקב — מול — ר"ש 9 סעודות לקב — ?!

4 רב חסדא צא מהן לחנוני

✗ " צא מהן שליש לחנוני ... ואכתי למר תשעה ולמר שית"

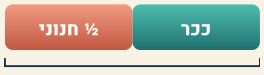

ככר: ⅓ = ⅔ × ½ קב

3 × 2 = 6

6 סעודות לקב — 6 ≠ 9

✓ " צא מהן מחצה לחנוני ... ואכתי למר תשע ולמר תמני"

ככר: ¼ = ½ × ½ קב

4 × 2 = 8

8 סעודות לקב — 8 ≈ 9

לא קשיא:

יהיב בעה"ב ציבי ← שליש לחנוני

לא יהיב בעה"ב ציבי ← מחצה לחנוני

✓ **מסקנא**

"צא מהן **מחצה** לחנוני – ואכתי למר תשע ולמר תמני! **היינו דקאמר וקרובים דבריהם להיות שוין"**

8 ≈ 9 סעודות לקב = קרובים ✓

ושני הלשונות של רב חסדא לא קשיא: **שליש** – דיהיב בעה"ב ציבי · **מחצה** – דלא יהיב

" הא דקא יהיב בעל הבית ציבי הא דלא יהיב בעל הבית ציבי" | " רש"י: ציבי – עצים לאפות אין החנוני משתכר אלא שליש"

ע"י מאיר מרדכי בערקאוויטש ..... MEYER0554@GMAIL.COM

" חצייה לבית המנוגע וחצי חצייה לפסול את הגוייה " " תנא וחצי חצי חציה לטמא טומאת אוכלין

5 שיטות בגודל הביצה חצי פרס · טומאת אוכלין

חצי פרס = 2 ביצים (לפסול את הגוייה) " רש"י: ואליבא דר"ש דאמר במתניתין ב' ביצים " כזכר ר"ש ⅓ קב: 2 = 4 ÷ 8 → 8 = 3 ÷ 24

ר' יהודה "חסר קימעא" — " רש"י: בביצים קטנים שיערוה " — ביצה **קטנה**

ר' יוסי "שוחקות" — ביצה **גדולה**

רבי "ועוד" – אחד מעשרים בביצה — " רש"י: אחד מכ' בביצה לכל ביצה דהיינו לחצי פרס אחד מעשר בביצה תוספת

1/10 = 2 × 1/20 · 2.1 = 2 + 1/10 — **2.1** ביצים = כל ביצה + 1/20

טומאת אוכלין = כביצה

ר' נתן ור' דוסא "כמוה וכקליפתה" — ביצה **רגילה** עם הקליפה

חכמים "כמוה בלא קליפתה" — ביצה **רגילה** בלי הקליפה

6 טומאת אוכלין – לא שוו לכן לא נשנה

לפי ר"ש: כזכר = 8 = 3 ÷ 24 ביצים · חציה = 4 · חצי חציה = 2 · חצי חצי חציה = 1 = 2 ÷ 2 ביצה

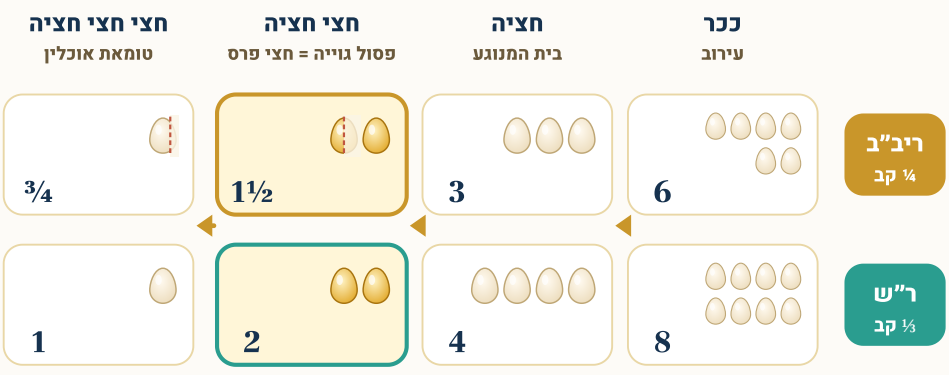
" משום דלא שוו שיעורייהו להדדי " " רש"י: יש שאומרים פחות ויש שאומר יותר "

✗ "חצי חצי חציה" – לא נשנה במשנה

7 רב חסדא: חכמים = ריב"ב כביצה ומחצה

" זו דברי רבי יהודה ורבי יוסי אבל חכ"א כביצה ומחצה שוחקות ומאן חכמים רבי יוחנן בן ברוקה " " פשיטא – שוחקות אתא לאשמועינן "

קב = 24 ביצים · כזכר = ¼ קב = 6 = 4 ÷ 24 · 3 = 2 ÷ 6 · 1½ = 2 ÷ 3 · ¾ = 2 ÷ 1½

↑ חציה · בית המנוגע
רש"י ד"ה חציה לבית המנוגע: וחצי ככר זו הוי כדי אכילה, אע"ג דלר"ש לענין עירובין הוי בככר ג' סעודות – התם הוא דבשיעור העירוב נתכוונו כולן להקל, אבל שיעור סעודה קים להו לרבנן הכי, ובעינן שישהה בכדי אכילת חצי ככר זו
והוא **פרס** דכוליה ש"ס – על שם ששיעורה בפרוסה, כלומר בחצי ככר

↑ חצי חציה · פסול גוייה
רש"י ד"ה לפסול את הגוייה: האוכל אוכלין טמאין כחצי פרס נפסלה גוייתו מלאכול בתרומה, ומדרבנן הוא דאין אוכל מטמא אדם, ורבנן גזרו שהאוכלו יפסל בתרומה עד שיטבול

↑ חצי חצי חציה · טומאת אוכלין
תוס' ד"ה וחצי חצי חציה: והא דאמר בכל דוכתא כביצה לטמא טומאת אוכלין היינו כרבי שמעון ולא כרבי יוחנן בן ברוקה

רעק"א (גליון הש"ס): "תמוה לי... דילמא באמת לכ"ע ט"א בכביצה"

בפשטות: אולי גם לריב"ב טומאת אוכלין = כביצה. ורק לר"ש כביצה יוצא בדיוק **חצי חצי חציה** (8→4→2→1), לכן הברייתא (כר"ש) שנתה אותו; אבל לריב"ב חצי חצי חציה = ¾ ביצה, ולכן המשנה לא שנתה.